

# FORMOVÁNÍ MEZINÁRODNÍHO SYSTÉMU PRO REGISTRACI HUDEBNÍCH DĚL

Eva Bratková

Ústav informačních studií a knihovnictví FF UK

eva.bratkova@ff.cuni.cz

## 1 Identifikace hudebních děl v mezinárodním kontextu

Na sklonku minulého roku byla Mezinárodní normalizační organizací ISO (<http://www.iso.ch>) po dlouhé, sedmileté přípravě a tvorbě definitivně schválena a publikována norma ISO 15707 „Mezinárodní standardní kód hudebních děl“ (ISWC). Ratifikace normy byla v říjnu 2001 oznámena i jako tisková zpráva na oficiálních webovských stránkách Mezinárodní konfederace společností autorů a skladatelů CISAC (Confédération Internationale des Sociétés d'Auteurs et de Compositeurs, <http://www.cisac.org>) [3]. Kromě anglické verze [10] je k dispozici také francouzská verze publikované normy [11]. Oficiální český překlad normy prozatím nebyl publikován. Anglický originál je k dispozici ve studovně norem Českého normalizačního institutu (<http://www.csn.cz>).

Zveřejnění této normy znamená významný historický okamžik, protože jde o první z řady plánovaných norem, jejichž předmětem je jedinečná identifikace **tvůrčích děl** jako abstraktních, „myšlenkových“ entit. Norma ISWC a budování souvisejícího registračního systému ISWC by měly zajistit, aby každé **hudební dílo** mohlo být v globálním měřítku jednoznačně identifikováno, popsáno a zaregistrováno bez ohledu na to, je-li zcela nové nebo dříve vzniklé. Z hlediska druhů či žánrů bude registrace pokrývat vše od písní k symfoniím, znělky a zvukové motivy k reklamám nevyjímaje. Účelem identifikace a registrace hudebních děl je především efektivní řízení autorských a jiných práv (k rozmnožování či publikování děl, k jejich veřejnému provozování nebo vysílání apod.) při využívání těchto děl v podmínkách digitální a síťové komunikace informací včetně elektronického obchodu, a také výměna informací mezi společnostmi pro autorská a jiná práva, vydavateli a jinými institucemi na mezinárodní úrovni.

Důvody zavádění identifikátorů tvůrčích děl, význam jejich registrace v mezinárodním měřítku a základní informace o vzniku a přípravě příslušných norem byly již publikovány na stránkách tohoto časopisu v roce 2000 [1]. Předkládaný článek je věnován informacím o obsahu definitivní verze textu normy ISWC a zahájení budování celosvětového registračního systému ISWC.

**Norma ISWC** zahrnuje, kromě předmluvy a vlastního úvodu, dvě základní části. První, která je stručnější [10, s. 1-2], obsahuje 6 základních článků týkajících se vymezení rozsahu normy, termínů a jejich definic, struktury identifikátoru ISWC, řízení systému ISWC a nově také spojení identifiká-

toru ISWC s popisnými metadaty a s digitálním obsahem vyjádření nebo zhmotnění hudebních děl. Druhou, rozsáhlejší část normy [10, s. 3-9], tvoří 3 přílohy, které detailněji rozpracovávají její základní ustanovení. Příloha A, která je normativním textem, má povahu metodického průvodce pro využití kódu ISWC. Příloha B má informativní povahu a je věnována výpočtu kontrolní číslice kódu ISWC. Informativní povahu má rovněž příloha C, která udává základní specifikaci popisných metadat pro registraci hudebních děl. Informace z příloh budou dále, jak lze očekávat podle praxe z jiných podobných registračních systémů, rozvedeny v příručce (manuálu), kterou připravuje v tuto chvíli již existující Mezinárodní agentura systému ISWC.

## 2 Identifikované entity

Mezinárodní norma ISO 15707 (ISWC), která byla připravena odborníky ze společností autorů a hudebních skladatelů sdružených v Mezinárodní konfederaci CISAC, zřetelně vymezuje hudební díla jako **nehmatatelné výtvoř** [10, čl. 1]. Toto vymezení plně odpovídá první abstraktní bibliografické entitě definované ve známém modelu FRBR připraveném a publikovaném IFLA v roce 1998 [5, s. 16-18]. Normu nelze v žádném případě využít k identifikaci zvukových záznamů vyjádření hudebních děl (k tomu je určen kód ISRC [6]), publikovaných partitur (k tomu je určeno číslo ISMN [8]) nebo audiovizuálních děl (k tomu bude sloužit připravované standardní číslo ISAN [9]).

Kromě definice termínu „kontrolní číslice“ [10, čl. 2.1], která se vypočítává na základě mezinárodní normy ISO 7064:1983 [7], jsou v normě ISWC uvedeny definice dvou základních pojmů. Prvním je pojem „**dílo**“ [10, čl. 2.3], které je pojato jako výrazný, abstraktní výtvoř myšlení, jehož existence se projevuje prostřednictvím jednoho nebo více vyjádření (například ve formě rukopisných partitur, koncertních provedení a jejich záznamů) nebo zhmotnění (například publikovaných partitur nebo publikovaných zvukových nahrávek na CD). Druhým pojmem je ústřední pojem normy ISWC „**hudební dílo**“. V článku 2.2 je stručně definováno jako „dílo složené z kombinace zvuků s nebo bez doprovázejícího textu“ [10, čl. 2.2]. Příloha A normy ISWC blíže specifikuje díla, jimž může být kód ISWC přidělen. Mohou jimi být hudební díla, která **budou následně publikována**, nebo hudební díla, která **publikována být nemusí**, hudební díla **nově vytvořená** nebo **díla vytvořená v předcházejících historických obdobích**, a to bez ohledu na jejich stav autorskoprávní ochrany [10, čl. A.1.1]. Kód ISWC může získat dokonce i dílo, které porušuje autorská či jiná práva (jako příklad lze uvést neautorizované aranžmá nějakého hudebního díla). Jeho identifikace a registrace by tak mohla pomáhat k jeho rozpoznávání na mezinárodní úrovni [2, Frequently Asked Questions, <http://www.iswc.org/iswc/iswc/en/html/FAQA.html>].

Je zřejmé, že samostatné identifikátory budou získávat dvě nebo více hudebních děl, která mají mezi sebou nějaký vztah. Může jít například o vztah adaptace mezi dvěma samostatnými hudebními díly (fantazie, variace aj.), vztah nesamostatného hudebního díla jako doplňku k dílu základnímu (zakončení neukončeného díla nebo kadence) aj. Vlast-

ni ISWC bude mít jak Bizetova opera *Carmen* z roku 1874, tak její adaptace z roku 1901 nazvaná *Fantazie na Carmen*, op. 25, kterou vytvořil španělský houslový virtuos a skladatel Pablo de Sarasate. Podobně by kód ISWC měla získat jak nedokončená *Symfonie č. 9 d moll* rakouského skladatele Antona Brucknera vytvořená v letech 1891-1894, tak její zakončení (jde o 4. větu), které na základě Brucknerovy skici v roce 1984 vytvořil americký muzikolog a skladatel William Carragan (nese také označení *Carraganovo finále*). Nebo by vlastní kód ISWC zpětně mohl získat jak *Koncert pro housle a orchestr D dur*, op. 77 německého skladatele J. Brahmsa (z roku 1878), tak k němu vytvořená *Kadence* jeho přítele houslisty Josepha Joachima. Zakončení nedokončeného díla a kadence jsou v modelu FRBR pojaty jako nesaostatná nová díla, a to v kategorii vztahu „doplňk“ [5, s. 65]. Výklad Mezinárodní agentury ISWC je zařazuje jako příklady úryvků (částí) hudebních děl [2, Frequently Asked Questions, <http://www.iswc.org/iswc/iswc/en/html/FAQA.html>].

Norma v příloze A dále rozvádí možnosti přidělování identifikátorů ISWC modifikovaným verzím určitého hudebního díla, částem či úryvkům z hudebních děl nebo hudebním dílům, která jsou složena z jiných hudebních děl.

Pokud jde o **modifikované verze** určitého hudebního díla, jsou jimi v normě míněny verze, jejichž obsah zaznamenal **větší změny** hudebního díla. Tak například by vlastní kód ISWC mohly získat některé z řady existujících verzí *Symfonie č. 4* již výše zmiňovaného skladatele Antona Brucknera (originální verze z roku 1874, několik verzí z let 1878-1880, revidovaná verze z roku 1886, přepracovaná, zkrácená a přeinstrumentovaná verze od Gustava Mahlera z roku 1888 aj.) apod. Kód by neměl být přidělován v případě malých změn v obsahu modifikované verze hudebního díla. Ve sporných případech, zda kód přidělit či nepřidělit, může při rozhodování hrát důležitou roli společenská potřeba identifikace modifikované verze díla s malými změnami. Rozhodnutí může být také ovlivněno povahou autorských práv tvůrců změn daného díla.

Código ISWC	Título	Compositor/Autor
T0415775415	SUITE IBERIA	ALBENIZ Y PASCUAL ISAAC ATTENELLE GIMENEZ ALBERTO
T0412739946	SUITE IBERIA	IGLESIAS ALVAREZ ANTONIO ALBENIZ Y PASCUAL ISAAC
T0414228957	IBERIA PARA PIANO Y VIOLONCELO	ALBENIZ Y PASCUAL ISAAC GARCIA NIETO FRANCISCO

Modifikovanou verzí je v normě ISWC také míněn **překlad literárního textu** nějakého hudebního díla. Běžnou záležitostí jsou dnes například překlady textů písní v oblasti populární hudby. I v tomto případě, kdy jde o různá vyjádření jednoho hudebního díla, by bylo přidělováno více kódů ISWC.

K výše zmíněným **částem nebo úryvkům z hudebních děl**, která mohou získat samostatný kód ISWC, norma zařazuje věty nebo jiné základní části hudebních děl, jež se staly známými vedle svých „mateřských“ děl. Uveďme například kantátové finále *Óda na radost*, které je součástí

Kód bude podle normy ale jistě přidělován **novým úpravám (aranžmá)** určitého hudebního díla. V kontextu modelu FRBR můžeme podotknout, že v případě úprav jde již o bibliografické entity typu „vyjádření díla“. Tak například samostatné ISWC pravděpodobně získá jak originální dílo *Koncert pro housle a orchestr d moll*, op. č. 46 skladatele Arama I. Chačaturjana (z roku 1940), tak jeho úprava pro housle a klavír z téhož roku (op. č. 46A) a také další úprava pro flétnu a orchestr z roku 1950, kterou připravil Jean Pierre Rampal. Rozsáhlejší úpravy hudebního díla mohou vést k situaci, kdy výchozí dílo může eventuálně nabýt charakteru díla nového (například klavírní suity *Obrázky z výstavy* z roku 1874 skladatele M. P. Musorgského zcela nově instrumentoval pro velký orchestr skladatel Maurice Ravel v roce 1922, a proto bývá tato nová instrumentace někdy považována také za dílo M. Ravela).

Věřejně dostupné databáze některých společností pro správu práv, které již v tuto chvíli zpřístupňují záznamy hudebních děl včetně kódů ISWC, dokladují skutečnost, že kódy ISWC byly v posledních letech přidělovány prioritně zejména různým úpravám hudebních děl, což v tomto případě zřejmě souvisí s procesem ochrany autorských práv (byť přidělování kódů ISWC není dle normy na tento proces vázáno). Tak například v databázi kódů ISWC (<http://iswc.sdae.net/>) španělské Všeobecné společnosti autorů a nakladatelů SGAE (Sociedad General de Autores y Editores, <http://www1.sgae.es/>) najdeme sérii záznamů, které identifikují různé úpravy mistrovského díla – klavírní suity *Iberia* (1905-1909) španělského hudebního impresionisty Isaaca Albenize (1860-1909); v rámci CIS/CISAC je tento skladatel identifikován kódem CAE/IPI 000.40.11.76. Záznam základního díla citovaného autora zatím není v databázi zařazen. V následujícím tabulkovém zobrazení jsou vybrané záznamy úprav citovaného díla (údaj o datu vzniku úpravy, bohužel, není součástí zobrazovaných záznamů, a u jednotlivých tvůrců díla není specifikována přesněji jejich role):

poslední, 4. věty Beethovenovy *Symfonie č. 9 d moll*, op. 125 z let 1822-1824, nebo *Solvejžinu píseň*, která je součástí doprovodné scénické hudby k dramatu H. Ibsena *Peer Gynt*, op. 23 skladatele Edwarda Griega (z let 1874-1875). Jiné ISWC může ale získat i Griegova úprava *Solvejžiny písně*, op. 52/4 pro hlas a klavír, která bude v tomto případě již samostatným dílem.

Norma také připouští, že úryvkem může být i libovolné dílo, které je jinak součástí jiného širšího díla, i když typ úryvku není znám. Tak například by samostatný kód ISWC mohla získat známá znělka Eurovize, která je jinak úryvkem

z úvodu barokní skladby *Te Deum* francouzského skladatele Marca-Antoina Charpentiera, vytvořené v roce 1690.

Mezi **složená hudební díla**, jež mohou získat svůj vlastní kód ISWC, norma zařazuje díla sestávající z existujících děl nebo jejich částí. Například 4 části z výše zmíněného Griegova díla *Peer Gynt (Ranní nálada, Aasina smrt, Tanec Anitry a Ve slují krále hor)* se staly součástí jeho nového díla *Suita č. I, op. 46* z roku 1881 a jiné 4 části (*Únos nevěsty, Arabský tanec, Peer Gyntův návrat* a znovu také *Solvejžina píseň*) díla *Suita č. II, op. 55* z roku 1891. Obě nová díla, vytvořená z částí dříve vytvořených děl, by měla získat vlastní kódy ISWC.

Jiným a častým případem složeného hudebního díla může být dílo, které obsahuje ukázky z předcházejících děl. Příkladem může být nová píseň, v rámci níž je zpíván lyrický text na pozadí hudby z nějakého dřívějšího zaznamenaného díla apod.

### 3 Struktura identifikátoru ISWC

**Kód ISWC** [3, čl. 3.1], jak bylo již uvedeno v článku z roku 2000, se skládá celkem z 11 znaků: jednopísmenného prefixu „T“ (první písmeno anglického slova „tune“), 9-místného identifikátoru hudebního díla (číslice) a 1 číslice kontrolní. Například:

T0414890791

Pokud se kód ISWC bude zapisovat, zobrazovat na obrazovce počítače nebo tisknout, bude mu předcházet zkratka „ISWC“. Aby se kód snadno mohl číst, je možné jednotlivé části oddělovat interpunkcí (pomlčkami a tečkami) nebo mezerami, například:

ISWC T-041.489.079-1

nebo

ISWC T 041489079 1

Uvedený kód ISWC je reálný. Byl přidělen taktéž španělskou společností SGAE a lze jej najít v její registrační databázi ISWC. Identifikuje španělskou populární píseň *Nathalie* z roku 1982 dvojice autorů Julia Iglesias (CAE/IPI 058.61.53.64) a Ramona Arcusy (CAE/IPI 001.22.92.46). Údaj o názvu identifikované písně je doplněn i odkazy na jeho varianty: *Nostalgia, Natalie, Nostalgie*. Takové informace by měly být součástí metadat doplňujících identifikátor ISWC, jak doporučuje norma ISWC (viz prvek „alternativní název“ v přehledu 6. části tohoto článku).

**Prefix „T“** bude Mezinárodní agentura ISWC moci, pokud to bude nutné, nahradit jiným abecedně číselným označením v případě, že bude například chtít rozšířit číselnou kapacitu systému ISWC a/nebo označit zahájení nové fáze přidělování kódů ISWC hudebním dílům.


Devět číslic představujících **identifikátor díla** nemá žádný obsahový význam. Identifikátory hudebních děl budou tvořit řadu v rozmezí 000.000.001–999.999.999.

Poslední **kontrolní číslice** určuje správnost identifikátoru ISWC. Její hodnota se vypočítává podle vzorce modulu 10 v souladu s mezinárodní normou ISO 7064:1983 [7]. Mechanismus výpočtu je rozveden v informativní příloze B normy ISWC.

### 4 Struktura systému ISWC a jeho agentury

Podle základního článku 4 a bodu A.2 normy ISWC bude základním registračním subjektem celosvětového systému Mezinárodní agentura ISWC (MA ISWC), jež může ustanovit další agentury ISWC pro specifické regiony a lingvistické nebo jinak vymezené skupiny (sektory), jimž bude přidělovat bloky kódů ISWC podle jejich požadavků.

#### Mezinárodní agentura ISWC (ISWC International Agency, ISWC IA)



byla ustanovena, jak se předpokládalo, na půdě mezinárodní konfederace CISAC, která vedla celý projekt přípravy a tvorby normy. Její hlavní sídlo je v Paříži (20/26, bd. du Parc 92200 Neuilly sur Seine). Stejně jako u jiných již fungujících systémů bude mít na starosti celkové řízení a koordinaci činností systému ISWC, přidělování bloků čísel pro regionální nebo jinak vymezené agentury, provoz hlavní registrační databáze centra ISWC a zejména zabezpečení centrálního virtuálního prohledávání ve všech distribuovaných databázích v globálním měřítku. Bezprostředně po schválení normy MA ISWC zahájila rovněž budování svého webovského sídla. Jeho současná podoba je k dispozici na adrese: URL: <http://www.iswc.org/>.

Webovské sídlo prozatím zahrnuje pouze jednotlivé části prezentace systému ISWC. Online webový přístup k vyhledávání v centrální databázi nebo soustavě (síti) databází je v tuto chvíli připravován.

**Regionální agentury** nebo **jinak vymezené agentury ISWC** budou ustanoveny, pokud budou splňovat tři základní kritéria [10, čl. A.2.2]:

- musejí být schopné spravovat registr (databázi) záznamů metadat hudebních děl v oblasti své působnosti (národa, státu, skupiny zemí apod.),
- musejí být schopné řešit sporné otázky přidělování jedinečných identifikátorů hudebním dílům,
- musejí být schopné zajistit výměnu informací s dalšími agenturami systému ISWC a aplikovat jednotná pravidla a praktiky systému ISWC podle instrukcí a definic hlavního manuálu ISWC, který je připravován.

K počátku roku 2002 byly ustanoveny níže uvedené **regionální a lokální agentury ISWC**. Jsou jimi ve většině případů společnosti na ochranu autorských práv k hudebním dílům, které jsou zastoupeny v konfederaci CISAC. V některých případech jsou připojeny také společnosti pro správu tzv. „mechanických práv“ zastoupené v Mezinárodním úřadu společností spravujících práva k mechanickému zaznamenávání a reprodukci hudebních děl **BIEM** (Bureau International des societies gerant les droits d'Engregistrement et de Reproduction Mechanique, <http://www.biem.org>).

Přehled ustanovených regionálních a lokálních agentur ISWC je ve formě tabulky se základními informacemi prezentován v rámci webovského sídla MA ISWC [2, ISWC Agencies Network, <http://www.iswc.org/iswc/iswc/en/html/Agencies.html>]. Zahrnuje jméno dané společnosti, geogra-

fické pokrytí, typ agentury ISWC (lokální, regionální), kontaktní osobu, elektronickou adresu (e-mail) a URL agentury s hypertextovým odkazem.

Funkci regionální agentury ISWC (RA ISWC) k dnešnímu dni zajišťují společnosti nebo systémy:



**LATINAUTOR** (<http://www.latinautor.org/>)

Funkci regionální agentury ISWC pro země Střední a Jižní Ameriky (Argen-

tiny, Brazílie, Mexika, Uruguaye, Venezuely aj.) a také pro Španělsko a Portugalsko zajišťuje Ibero-americká organizace pro autorská práva (Organización Iberoamericana de Derecho de Autor) označovaná krátkým jménem **LATINAUTOR** (popř. **LatinAutor**). Její hlavní sídlo je v Miami Beach na Floridě a pobočka je v Montevideu v Uruguayi. **LATINAUTOR** je provizorním členem CISAC. Webové sídlo této organizace je opatřeno již novým logem s označením regionální agentury (viz obrázek). V rámci sídla je k dispozici také webová rozhraní k databázi záznamů registrovaných hudebních děl, které obsahují i identifikátor ISWC. Pro náhodné návštěvníky je připraven také instruktážní materiál pro práci s interaktivním rozhraním (v programu Macromedia Flash). Webová prezentace včetně připojené databáze je v současné chvíli připravována na propojení s centrálním vyhledávacím systémem MA ISWC (CISAC). Některé zastoupené organizace již provozují v rámci svých webovských prezentací vlastní lokální interaktivně dostupné databáze ISWC. Příkladem může být databáze ISWC mexické společnosti SACM (Sociedad de Autores y Compositores de Música), která je dostupná z jejího prezentačního webového sídla (<http://www.sacm.org.mx/>), nebo databáze výše zmiňované španělské společnosti SGAE (<http://www1.sgae.es/>) dostupná přes WWW rozhraní v rámci portálu „Atrium ISWC“ (<http://iswc.sdae.net/>).

**MYS@ASIA** (zatím bez prezentace na WWW)

Regionální agentura ISWC je ustanovena pro vymezenou skupinu zemí z asijského kontinentu (jejich seznam zatím není veřejně k dispozici stejně jako webová prezentace a databáze registračních záznamů).

**NORD-DOC** (<http://www.koda.dk/>)

Funkce regionální agentury ISWC pro skandinávské země (Dánsko, Finsko, Island, Norsko a Švédsko) a také Estonsko, Lotyšsko a Litvu bude zajišťována společným dokumentačním systémem **Nord-Doc**, a to na půdě Společnosti dánských skladatelů **KODA** (KOMponistrettigheder i DANmark) se sídlem v Kodani.

**SONGCODE** (<http://www.ascap.com/>)

Funkci regionální agentury ISWC pro země Severní Ameriky (USA a Kanadu) bude vykonávat společný systém **Song-Code**, a to v rámci známé Americké společnosti hudebních skladatelů, autorů a vydavatelů **ASCAP** (The American Society of Composers, Authors and Publishers) se sídlem v New Yorku. V rámci svého webového sídla ASCAP zpřístupňuje vlastní registrační databázi hudebních děl ACE

(ASCAP Clearance Express). Registrována jsou v ní hudební díla z USA nebo i ze zahraničí, jsou-li v USA licencována. Majitelé práv jsou v rámci této databáze identifikováni pomocí mezinárodního identifikátoru CAE (Compositeurs, Auteurs et Éditeurs), který pro systém CIS/CISAC zajišťuje švýcarská společnost SUISA. ASCAP je v rámci svých počítačových kapacit také provozovatelem dosavadní hlavní databáze registrovaných hudebních děl systému CIS konfederace CISAC, která nese jméno **WID** ([Musical] Works Information Database). Některé její záznamy zahrnují identifikátory ISWC. Databáze je dostupná přes WWW, ale pouze pro členy konfederace CISAC (<http://www.widb.com>).

Funkci lokální agentury ISWC (LA ISWC) zajišťují společnosti:

**AEPI** (<http://www.aepi.gr/>)

Funkci lokální agentury ISWC bude v Řecku plnit Helénská společnost na ochranu intelektuálního vlastnictví **AEPI** (Hellenic Society for the Protection of Intellectual Property) se sídlem v Athénách.

**AKM/Austro-Mechana** (<http://www.akm.co.at/>)

Státem povolená společnost autorů, skladatelů a hudebních vydavatelů **AKM** (Staatlich genehmigte Gesellschaft der Autoren, Komponisten und Musikverleger) se sídlem ve Vídni bude jako hlavní organizace plnit funkci lokální agentury ISWC za Rakousko. **AKM** je nejstarší a největší společností na ochranu autorských práv v Rakousku. Při plnění této funkce bude úzce spolupracovat také se Společností pro ověřování mechanických práv k hudebním dílům **Austro-Mechana** (Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte), jež sídlí také ve Vídni.

**APRA** (<http://www.apra.com.au/>)

Austrálii a také Nový Zéland bude v systému ISWC zastupovat Australasijská společnost provozovatelů práv **APRA** (Australasian Performing Right Association) se sídlem v St. Leonards (Nový Jižní Wales). Rovněž **APRA** úzce spolupracuje s Australasijskou společností majitelů mechanických práv **AMCOS** (Australasian Mechanical Copyright Owners Society), která má stejné sídlo. Rozsáhlá webová prezentace zahrnuje v této chvíli již také přístup k lokální databázi doposud registrovaných hudebních děl (zatím však bez kódů ISWC).

**ARTISJUS** (<http://www.artisjus.hu/>)

Maďarsko bude v systému ISWC zastupovat Maďarský úřad na ochranu autorských práv **ARTISJUS** (Hungarian Bureau for the Protection of Authors' Rights) se sídlem v Budapešti.

**BUMA/STEMRA** (<http://www.bumastemra.nl/>)

V Nizozemsku bude funkci lokální agentury ISWC zastávat jednak Úřad pro práva hudebních autorů **BUMA** (Het Bureau voor Muziek-Auteursrecht), jednak Nadace pro práva mechanická **STEMRA** (Stichting STEMRA). Obě organizace sídlí v Hoofddorpu.

**IMRO** (<http://www.imro.ie/>)

Funkci lokální agentury ISWC bude v Irsku vykonávat Irská organizace pro hudební práva **IMRO** (Irish Music Rights Organisation) se sídlem v Dublinu.

**JASRAC** (<http://www.jasrac.or.jp/>)

V Japonsku bude funkci lokální agentury ISWC vykonávat Japonská společnost pro práva autorů, skladatelů a vydavatelů **JASRAC** (Japanese Society for Rights of Authors, Composers and Publishers) se sídlem v Tokiu.

**MCPS/PRS** (<http://www.prs.co.uk/>)

Funkci lokální agentury ISWC pro oblast Velké Británie a Severního Irsku budou společně vykonávat Společnost na ochranu mechanických práv **MCPS** (Mechanical-Copyright Protection Society) a Společnost provozovacích práv **PRS** (Performing Right Society) se sídlem v Londýně.

**MESAM** (<http://www.mesam.org.tr/>)

V Turecku bude funkci lokální agentury ISWC plnit Společnost majitelů hudebních děl **MESAM** (Türkiye Musiki Eseri Sahipleri Meslek Birliği, Musical Work Owners Society) se sídlem v Istanbulu.

**SACEM** (<http://www.sacem.org/>)

Na území Francie bude roli lokální agentury ISWC vykonávat Společnost autorů, skladatelů a vydavatelů hudebních děl **SACEM** (Société Des Auteurs, Compositeurs et Editeurs De Musique) se sídlem v Neuilly sur Seine.

**SAMRO** (<http://www.samro.org.za/>)

Jižní Afrika bude v systému ISWC zastoupena lokální agenturou, jejíž roli bude vykonávat Africká organizace pro práva k hudebním dílům **SAMRO** (African Music Rights Organisation). Její webovské sídlo se v současné době připravuje.

**SIAE** (<http://www.siae.it/>)

Funkci lokální agentury ISWC v Itálii bude plnit Italská společnost pro autory a vydavatele **SIAE** (Società Italiana degli Autori ed Editori) sídlící v Římě.

**SUISA** (<http://www.suisa.ch/>)

Švýcarsko bude v systému ISWC zastoupeno lokální agenturou, kterou bude spravovat již výše zmiňovaná Švýcarská společnost pro autorská práva k provozování a vysílání hudebních děl **SUISA** (Société Suisse pour les Droits des Auteurs d'Oeuvres Musicales) se sídlem v Curychu. SUISA zajišťuje pro celý informační systém CIS/CISAC provoz databáze všech tvůrců a majitelů práv CAE, která je v současné době proměňována v databázi IPI (viz dále).

Česká republika prozatím ve výčtu není uvedena. Lze předpokládat, že by funkci lokální agentury ISWC, mohl v budoucnu plnit **Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním** (OSA, <http://www.osa.cz/>), který je členem CISAC.

## 5 Přidělování identifikátorů ISWC hudebním dílům

**Kód ISWC** bude podle normy ISWC [10, čl. A.3] **přidělen** nějakému hudebnímu dílu agenturou ISWC na základě žádosti ze strany společnosti pro autorská práva, která patří do působnosti příslušné agentury ISWC a která reprezentuje jednoho z tvůrců hudebního díla (skladatele, autora nebo upravovatele). V případech, kdy tvůrce nebude reprezentován žádnou společností pro autorská práva, může o přidělení kódu požádat příslušnou agenturu ISWC svým

jménem. Pokud bude ve hře o přidělení kódu ISWC jednomu hudebnímu dílu více agentur (půjde-li o dílo vytvořené více autory, nebo o dílo vytvořené autory spojenými s více než jednou společností pro autorská práva), kód ISWC může být přidělen libovolnou zainteresovanou agenturou po prověření a potvrzení, že příslušnému dílu nebyl kód přidělen agenturou jinou.

Povinností agentur ISWC bude bezprostředně po přidělení kódu ISWC a jeho registraci včetně metadat s ním spojených zpravit o tom všechny zainteresované strany. Zásadou systému přidělování kódů je, že určitý kód ISWC nesmí být přidělen více než jednomu dílu. Norma však připouští, že pokud bude jednomu dílu nepozorovaně přiděleno více kódů ISWC najednou, budou moci tyto kódy zůstat v oběhu [10, čl. A.3.6]. Jednou přidělený kód nesmí být již nikdy znovu užit pro jiné hudební dílo, i kdyby bylo zjištěno, že byl přidělen omylem.

## 6 Hudební díla a registrační metadata

Pátý článek a článek A.4 normy ISWC doporučují propojení přiděleného kódu ISWC s **metadaty**, která budou hudební dílo popisovat pro potřeby jeho lepšího vyhledávání [10]. Zápis a ukládání metadat by měly zabezpečit příslušné editovací programy, které budou mít mezinárodní, regionální a lokální agentury ISWC k dispozici. Komunikace dat mezi systémy bude realizována pomocí specifického formátu [4]. Norma doporučuje, aby množina metadat charakterizujících hudební dílo zahrnovala minimálně následující prvky:

- a) jeden originální název registrovaného díla,
- b) všechny tvůrce daného díla s jejich příslušnými vyznačenými rolemi,
- c) údaj o tom, zda-li hudební dílo je nebo není odvozeno z jiného existujícího díla, a pokud ano, pak by měl být uveden typ odvození (derivace),
- d) v případě popisu odvozeného díla by měl být uveden kód ISWC zdrojového díla (popřípadě více zdrojových děl) nebo alespoň jeho název (názvy), pokud bude kód chybět; v systému ISWC tak budou registrovány vazby dvou či více děl.

Jak je vidět při vyhledávání a zobrazování informací z již existujících registračních databází, často chybějí v uložených záznamech některé další podstatné informace, jako jsou například přesnější údaje o rolích tvůrců hudebních děl a zejména pak údaje o vazbách mezi hudebními díly a jejich částmi nebo hudebními díly a jejich různými modifikacemi. Zajímavostí normy ISWC je proto určitě její informativní příloha C, která obsahuje návrh nových **doporučených základních popisných metadat** pro registraci hudebních děl, jimž byl přidělen kód ISWC. Zvláštností níže uvedeného přehledu je, že neobsahuje některé údaje hudebních děl, které jsou jako základní uvedeny v modelu FRBR – například datum vytvoření a forma díla [5, s. 32]. Metadata jsou v normě ISWC rozdělena do tří skupin:

### 1. Informace o názvech

- Alternativní název (odpovídá údaji „Variantní název“ ze specifikace formátu UNIMARC); norma ISWC u tohoto údaje uvádí odkaz na publikovaný formát

„UNIMARC manual“ (2<sup>nd</sup> ed., Saur, 1994- ), označení konkrétních polí však bude pravděpodobně specifikováno až v manuálu k systému ISWC stejně jako možnost případné spolupráce s knihovnicko-bibliografickými systémy, které v rámci souborů autoritních záznamů již takovými údaji disponují

- Selekční název (umělý název pro potřeby vyhledávání v databázích); bude obsahovat formalizované výrazy, které nahradí specifické znaky, slangové aj. výrazy z názvu díla)
- První řádek textu (začátek textu), který je součástí hudebního díla
- Formální název (odpovídá údaji „Unifikovaný název“ ze specifikace formátu UNIMARC); i v tomto případě norma ISWC uvádí odkaz na publikovaný formát „UNIMARC manual“; formální název obsahuje prvky v definovaném pořadí a je potřebný zejména pro registraci děl vážné hudby
- Nesprávný/Chybný název (název někdy mylně užívaný k identifikaci hudebního díla)
- Originální název (název díla pocházející od jeho tvůrce/tvůrců v originálním jazyce)
- Přeložený originální název (do jiného jazyka)
- Formalizovaný název (originální název, z něhož byly odstraněny jazykové členy a interpunkce).

## 2. Informace o tvůrčích díla

- Autor adaptace (autor nebo jeden z autorů adaptovaného textu hudebního díla)
- Autor aranžmá (upravovatel hudebních prvků v hudebním díle)
- Autor (tvůrce nebo jeden z tvůrců textu hudebního díla)
- Skladatel (tvůrce nebo jeden z tvůrců hudebních prvků hudebního díla)
- Skladatel/Autor (tvůrce nebo jeden z tvůrců textu a hudebních prvků v rámci hudebního díla)
- Vedlejší autor (autor textu, který nahrazuje nebo modifikuje existující text hudebního díla)
- Překladatel (upravovatel textu hudebního díla do nějakého jiného jazyka).

## 3. Informace o typu odvození díla

*V rámci typu „verze“ hudebního díla*

- Originální verze (první ustanovená forma hudebního díla)
- Modifikovaná verze (dílo vyplývající ze změny jiného díla).

*V rámci typu „složeného“ hudebního díla*

- Složenina z ukázek (složené dílo obsahující nový materiál a jednu nebo více ukázek z dřívějších zaznamenaných děl)
- Směs (angl. medley, souvislá kombinace existujících děl nebo částí či úryvků z děl ve stanoveném pořadí)
- Směs z úryvků (angl. potpourri, složené dílo s doplňkem originálního materiálu; směs je kombinována za účelem vytvoření nového díla, které má být publikováno a vytištěno)

- Nespecifikovaná složenina (typ složeniny není znám)
- Dílo není složeninou.

*V rámci typu „úryvku“ hudebního díla*

- Věta (základní část hudebního díla)
- Nespecifikovaný úryvek (úryvek z jiného díla bez stanovení jeho typu)
- Dílo není úryvkem hudebního díla.

V případě odvozených děl bude žádoucí uvedení kódu ISWC zdrojového díla. Pokud ISWC nebude k dispozici, bude se registrovat jeho název.

Lze předpokládat, že nové záznamy v registračních databázích budou opatřovány navrhovanými metadaty. Pokud se podaří postupně doplnit takové informace i do dříve uložených záznamů, bude to znamenat značné obohacení vyhledávacího procesu zejména pro běžného uživatele, který bude k databázím přistupovat ponejvíce z prostředí sítě Internet.

## 7 Databáze systému ISWC

Příloha A normy ISWC doporučuje každé agentuře ISWC údržbu **databáze** záznamů s kódy ISWC a dalšími popisnými metadaty [10, čl. A.5]. Hudební díla, která jsou užívána mezinárodně nebo která by mohla být registrována dvěma či více agenturami ISWC, by měla být registrována v databázi Mezinárodní agentury ISWC (prozatím plní tuto roli databáze WID – viz dále). MA ISWC bude formou podrobné příručky specifikovat typ a formát metadat, spojených s registrací kódů ISWC, a rovněž politiku a mechanismus, v jehož rámci budou data online dostupná.

Jak bylo uvedeno již v minulém článku, CISAC v rámci svého Společného informačního systému CIS v současné době provozuje a dále rozvíjí 9 informačních databází [1, s. 149]. Jde o databáze registrující jednotlivé typy děl (zatím hudební a audiovizuální), tvůrce a majitele autorských a jiných práv a další pomocné databáze. Celkový objem informačního fondu CISAC byl ke konci roku 2001 zhruba 5 500 000 záznamů různého typu.

K největším databázím patří informační databáze hudebních děl **WID** (**[Musical] Works Information Database**), která k březnu 2001 vykazovala objem 1 334 951 záznamů [4]. Databáze WID zahrnuje data z lokálních databází celkem 13 společností. K největším dodavatelům patří Společnost skladatelů, autorů a hudebních nakladatelů Kanady SOCAN (624 068 záznamů), americká společnost ASCAP (300 644 záznamů), dokumentační systém skandinávských společností Nord-Doc (203 000 záznamů) a další americká společnost pro provozovací práva BMI (124 351 záznamů). Báze WID je provozována na počítačových kapacitách společnosti ASCAP v New Yorku a je dostupná online přes WWW rozhraní (<http://www.widb.com>), přístup k ní mají však jenom členské společnosti CISAC. Kromě online přístupu CISAC rozšiřuje její obsah v současné době také na CD-ROM, dřívější mikrofišové výstupy byly poskytovány do prosince 2001.

Nově budovaný mezinárodní systém ISWC znamená pro databázi WID novou perspektivu a nový směr rozvoje. K roku 2001 byl do této databáze uložen již zhruba 1 milion



kódů ISWC, které byly transferovány ze systému SongCode a některých dalších národních společností pro autorská a jiná práva [13]. První kód ISWC byl přidělen v roce 1996 písni *Dancing Queen* švédské skupiny ABBA. Další záznamy s kódy ISWC byly uloženy v databázi regionální agentury zemí Latinské Ameriky LatinAutor.

V říjnu 2000 rozhodla Řídící komise systému ISWC (ISWC Management Committee), že budoucí systém ISWC bude založen na architektuře distribuovaných databází propojených v síťovém prostředí. Model, který byl představen na pracovním semináři CIS/CISAC v dubnu 2001 v Nice, zahrnuje následující komponenty (viz obrázek č. 1):

#### Síť databází ISWC (ISWC Databases Network)

Půjde o globální síť vzájemně propojených databází – centrálních, regionálních a lokálních, které budou obsahovat informace o hudebních dílech (metadata včetně identifikátorů ISWC). Síť bude otevřená a může být doplňována o další nezávislé lokální databáze, provozované různými lokálními agenturami, které budou přidělovat kódy ISWC. Hlavním článkem sítě databází bude centrální databáze WID.

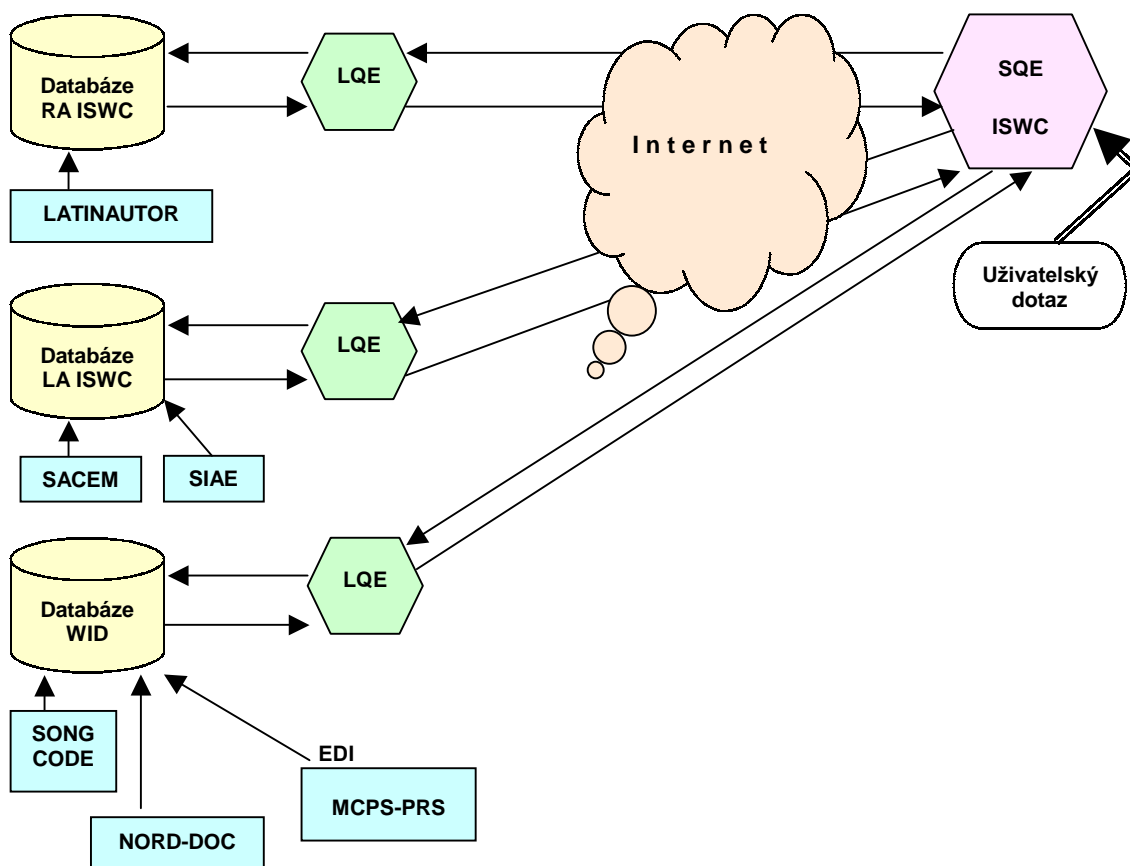
#### Centrální vyhledávací/dotazovací systém ISWC (ISWC Search Query Engine – SQE)

Centrální vyhledávací systém ISWC bude založen na on-line webovsky založené aplikaci, která uživatelům systému ISWC umožní jednotným způsobem vyhledávat a zobrazovat informace z různorodých databází. V současné době je centrální webové rozhraní (SQE) již připraveno. Centrální vyhledávací systém by měl být schopen přijímat a zpracovávat dotazy také v dávkovém režimu (off-line).

#### Lokální vyhledávací/dotazovací systém ISWC (ISWC Local Query Engine – LQE)

Lokální vyhledávací systémy budou založeny také na on-line aplikacích. Měly by umožnit vyhledávání a zobrazování informací z otevřených databází lokálních či regionálních, nebo z centrální databáze ISWC. K dnešnímu dni je v provozu již několik lokálních rozhraní, v rámci nichž lze volně vyhledávat a zobrazovat data z regionálních (LatinAutor) a lokálních databází (databáze španělské společnosti SGAE, mexické SACM aj.). Centrální databáze WID je dostupná pouze pro členy CISAC. Všechny lokální vyhledávací systémy budou propojeny s centrálním vyhledávacím systémem tak, aby bylo možné realizovat jak on-line tak off-line dotazy uživatelů.

Obr. č. 1: Schéma vyhledávání informací v systému ISWC (připraveno podle originálního schématu a se svolením jeho autora René Lloreta [13])



Podle osobního sdělení René Lloreta (hlavního manažera MA ISWC) z května tohoto roku jsou práce na centrálním vyhledávacím systému již ukončeny. V současné době jsou testovány ještě lokální vyhledávací systémy regionální agentury LatinAutor a lokální francouzské agentury SACEM. Testován bude rovněž lokální vyhledávací systém k hlavní databázi WID umístěné na serveru americké společnosti ASCAP. Předpokládá se, že celek vyhledávacího systému bude zcela funkční na konci června 2002 (po propojení všech již ustanovených regionálních a lokálních agentur). Nicméně, veřejný přístup pro návštěvníky ze sítě Internet nebude k dispozici dříve než na začátku nebo v průběhu roku 2003.

Databáze systému ISWC budou propojeny také s další významnou **databází IPI** (Interested Parties Information), která bude registrovat všechny subjekty zainteresované v systému ISWC. Všichni tvůrci a majitelé jednotlivých typů práv budou mít přidělen jednoznačný identifikátor IPIN (Interested Parties Information Number). Registrace hudebních děl bude možná jen tehdy, jestliže bude žadatel o registraci sám identifikován v rámci systému IPI. Systém IPI, který zahrnuje subjekty nejenom z oblasti hudby, je v současné

době připravován na základě rekonstrukce dosavadní databáze CAE (Compositeur, Auteurs, Editeurs), kterou více než 30 let pro CISAC provozuje švýcarská společnost SUISA. Základní veřejně dostupná informace o nově zavádaném systému je k dispozici na serveru společnosti SUISA (<http://www.ipisystem.org/>). Informace z databáze CAE/IPI jsou primárně určeny pro vnitřní zpracovatelské procesy informačního systému CIS/CISAC, a proto je přístup k údajům neveřejný.

Identifikátory tvůrců hudebních děl je však možné již vidět v záznamech děl v některých lokálních registračních databázích (například v bázi ACE společnosti ASCAP, v bázi mexické společnosti SACM aj.). Záznam vyhledaný a zobrazený z on-line dostupné databáze mexické společnosti SACM poskytuje komplexně základní údaje jednak o registrovaném hudebním díle (název, identifikátor ISWC a tvůrce díla včetně označení jeho role), jednak údaje o tvůrci díla (jméno a identifikátor CAE/IPI). Navíc jsou připojeny údaje o nakladateli (jméno a rovněž identifikátor CAE/IPI), který titul zveřejnil (forma zveřejnění není uvedena). Jak u tvůrce, tak u vydavatele je uvedena společnost (SACM), u které jsou registrováni a která spravuje jejich práva.

TITLE: <b>EL RELOJ</b> ISWC: <b>T-035.111.275-8</b>			
Quality	CAE/IPI	Name	Society
Composer/Author	005071236	CANTORAL GARCIA ROBERTO	SACM
Publisher	160694172	PROMOTORA HISPANOAMERICANA DE	SACM

Norma ISWC v posledním základním článku stanovuje rovněž možnost připojování vlastního **digitálního obsahu děl** (digitálních vyjádření nebo zhmotnění hudebních děl) k registrovaným kódům ISWC na základě využití patřičných vhodných technologií a technik za účelem pohodlného využití těchto děl [10, čl. 6]. Toto ustanovení znamená budoucnost celého systému, který, pokud by se tato idea naplnila zcela, by se tak mohl stát unikátní **globální digitální knihovnou hudebních děl**.

### Závěrem

Do řetězce tradiční komunikace informací, zejména v období před Internetem, nebývaly již zpravidla zahrnovány informace o tvůrčích dílech, které vznikaly v oblasti organizací zabývajících se autorskými a jinými právy k využívání těchto děl v hlavních oblastech tohoto řetězce – nakladatelské a distribuční oblasti a především v oblasti knihovnicko-informačních institucí. Nástup nových informačních technologií, zejména pak možnost komunikace informací v digitální formě a v síťovém prostředí, charakter této komunikace značně změnil. Informace o hudebních dílech, které jsme doposud zjišťovali ponejvíce z katalogů hudebních vydavatelství nebo z katalogů knihoven, bude možné v dalším období vyhledávat i ze systémů společností, jejichž náplní činnosti je správa práv k dílům. Půjde o prostředí, kde se informace o „hudebním díle“ z časového hlediska

objeví vůbec poprvé. Pokud je dnes běžné, že se informace o připravované publikaci často přesunují z oblasti nakladatelské do knihovnicko-informační, pak si lze analogicky představit, že se budou moci automaticky přesunovat i z oblasti autorskoprávních společností do oblasti vydavatelské a nebo i dále do oblasti knihovnicko-informační. První kroky v tomto směru již byly učiněny.

Text článku měl za úkol na pozadí komentáře k právě zveřejněné mezinárodní normě ISWC poukázat na nový rodící se článek informačního řetězce – na informační systémy a databáze informací o hudebních dílech, které začínají provozovat společnosti na ochranu autorských a jiných práv v čele s Mezinárodní konfederací CISAC. Již existující a volně dostupné databáze poskytují v tuto chvíli jistě ne nezajímavé informace o hudebních dílech. Je to ale jenom počátek budoucího komplexního obrazu informačních činností uvedených organizací, jejichž výstupy a produkty budou sloužit nejenom profesionálům, ale i běžným uživatelům – návštěvníkům sítě Internet.

### Použitá literatura a další informační zdroje:

- BRATKOVÁ, Eva. Tvůrčí díla, systémy informací o nich a nová mezinárodní čísla a kódy. *Národní knihovna*. 2000, roč. 11, č. 4, s. 147-155. Přístup také z: <http://full.nkp.cz/nkkr/Nkkr0004/0004147.html>. ISSN 0862-7487.



2. CISAC. *ISWC International Agency : [Home Page]* [online]. Paris : CISAC, 2001- [cit. 2002-04-22]. Přístup z: <<http://www.cisac.org>>.
3. CISAC. *ISWC, the International Musical Works Identification Code, aproved by ISO* [online]. Paris : CISAC, 22nd October 2001 [cit. 2002-04-22]. ISWC, Press Release. Přístup z: <<http://www.cisac.org>>.
4. COLLEY, Eoin; KUNG, Brigitte; BEAM, Mairy. Implementation of the WID. In *CIS Information Days, Nice, 26 and 27 April 2001. Workshop 1, Implementation of tools for musical repertoire* [online]. Paris : CISAC, 2001 [cit. 2002-04-22]. Prezentace ve formátu PPT. Přístup z: <<http://www.cisac.org>>.
5. IFLA. *Functional Requirements for Bibliographic Records : Final Report*. IFLA Study Group on the Functional Requirements for Bibliographic Records. München : Saur, 1998. viii, 136 s. UBCIM publications, N.S., vol. 19. Přístup také z: <<http://ifla.inist.fr/VII/s13/frbr/frbr.pdf>>. ISBN 3-598-11382-X.
6. ISO 3901:2001(E). *Information and documentation – International Standard Recording Code (ISRC)*. 2<sup>nd</sup> ed. Geneva : ISO, October 2001. 10 s.
7. ISO 7064:1983(E). *Data Processing – Check character systems*. 1<sup>st</sup> ed. Geneva : ISO, 1983. 13 s.
8. ISO 10957:1993. *Information and documentation – International Standard Music Number (ISMN)*. 1<sup>st</sup> ed. Geneva : ISO, 1993. 4 s.
9. ISO 15706:2002. *Information and documentation – International Standard Audiovisual Number (ISAN)*. 1<sup>st</sup> ed. Geneva : ISO. Připravuje se.
10. ISO 15707:2001(E). *Information and documentation – International Standard Musical Work Code (ISWC)*. 1<sup>st</sup> ed. Geneva : ISO, 2001-11-15. 10 s.
11. ISO 15707:2001(F). *Information et documentation – Code international normalisé des œuvres musicales (ISWC)*. Version française. 1<sup>ère</sup> ed. Genève : ISO, 2001-11-15. 10 s.
12. KÜNG, Brigitte; THEOFANIDIS, Nick; HANSRUEDI, Jung. CAE Migration to the IPI System. In *CIS Information Days, Nice, 26 and 27 April 2001. Workshop 1, Implementation of tools for musical repertoire* [online]. Paris : CISAC, 2001 [cit. 2002-04-22]. Prezentace ve formátu PPT. Přístup z: <<http://www.cisac.org>>.
13. LIORET, René. ISWC : International Standard Musical Work Code. In *CIS Information Days, Nice, 26 and 27 April 2001. Workshop 1, Implementation of tools for musical repertoire* [online]. Paris : CISAC, 2001 [cit. 2002-04-22]. Prezentace ve formátu PPT. Přístup z: <<http://www.cisac.org>>.
14. PIAT, Silvain; DUFLOS, Annick. The Common Information System (CIS) Main Technical Achievements in CIS and in related International standardisation. In *CIS Information Days, Nice, 26 and 27 April 2001. Plenary Session* [online]. Paris : CISAC, 2001 [cit. 2002-04-22]. Prezentace ve formátu PPT. Přístup z WWW: <<http://www.cisac.org>>.